

Suomen Geologisen Seuran muistoja juhlaekskursiolta

Suomen Geologinen Seura järjesti syksyllä 2011 ekskursion ja illallisen 125-juhlavuotensa kunniaksi. Itseläni oli mahdollisuus seurata aitiopaikalta kumpaakin tilaisuutta: sekä järjestäjien että osallistujien näkökulmasta.

Juhlaekskursio 28.9.–1.10.2011

Ekskursiolle lähdettiin Helsingistä keski-
viikkoaamuna 28. syyskuuta määränpäänä
Kolin kvartsiittivaarat. Sää oli aurinkoinen
ja kirpeä, eikä etukäteen huolta aiheuttanut
sade näyttänyt kovinkaan todennäköiseltä.
Bussissa oli alusta alkaen leppoisa
tunnelma, ja pieni, mutta värikäs ekskursion-
porukkamme tuntui heti löytävän yhteisen
sävelen. Ensimmäinen kohteemme oli
Korialla sijaitseva savenottoalue, jossa
oli mahdollista nähdä Baltian jääjärven
purkautumiseen liittyviä savisedimenttejä. Opa-
anamme toiminut Outi Hyttinen esitteli
meille n. metrin pituisen sedimenttipatjan ker-
rokset, joista erottui selkeästi kerrostumisolo-
suhteiden vaihtelu merialtaassa.

Matkamme jatkui tästä kohti koillista ja
Vuorenmaata, jossa kävimme katsomassa gla-
siaaligeologisessa mielessä valtakunnallisestikin
merkittävää drumliinia. Drumliinit ovat jää-

Suomen Geologisen Seuran juhla-
ekskursio käynnistyi iloisissa tunnelmissa!
Pieni mutta puhelias joukkomme piti huolen
siitä, ettei aika käynyt pitkäksi ajomatkojen-
kaan aikana.

tikön muodostamia moreeniharjanteita, joiden
koko vaihtelee muutamista metreistä kilomet-
reihin. Vaikka drumliinit ovat yleisimpiä jää-
tikkömuodostumia Suomessa, on niitä usein

juhlavuosi – ja -illalliselta

hankala havaita metsittyneillä alueilla. Vuorensaamaan drumliini on kuitenkin ollut peltomaana pitkään, ja siksi sen jyrkät rinteet ja pyöreät muodot ovat helposti havaittavissa. Drumliinilla on ollut vaikutusta myös alueen asutukseen: kylä on muodostunut drumliinin päälle ja drumliinin kyljet ovat olleet suotuisempaa viljelysmaata kuin sen ympäristö.

Seuraava määränpäämme oli Sokos Hotel Koli, ja koska matkaa oli vielä paljon ja ilta laskeutumassa, pyrimme selviämään matkas-

Outi Hyttinen esittelee Korian savisedimenttikohdetta.

Maija Haavisto-Hyvärinen kertoo Vuorensaaman drumliinista. Kuvassa myös Arto Luttinen (vas.), Outi Hyttinen, Elina Leppäniemi ja Aarno Kotilainen.

ta mahdollisimman vähin pysähdyksin. Busin hätämuonavarojen ja hyvien juttujen avulla matka sujui kuitenkin nopeasti. Perillä väsynyt seurueemme siirtyi lähes välittömästi saunaan, jossa juttua jatkettiin matkalla Heino-lan Heilasta hankittujen eväiden voimalla.

Seuraava aamu valkeni Kolilla sumuisena.

roksellisuutta. Tämän tulkitaan olevan merkki turbidiittivirtauksista.

Oppaanamme Kolin kohteilla toiminut Jarmo Kohonen yritti löytää meille näytettäväksi myös poimutusta, mutta merkit siitä olivat peittyneet kasvillisuuden alle tai emme muuten vain onnistuneet niitä löytämään.

Kalevan liuskeissa Kolilla on näkyvissä Bouma-sarjaksi tulkittavia rakenteita. Jarmo Kohonen (vas) ja Riitta Korhonen.

Lähdimme varhain liikkeelle, sillä päivän aikana oli paljon katsottavaa Kolilla ja sen ympäristössä. Heti ensimmäinen kohde laskettelurinteiden puolivälissä asetti matkalaisille haasteita. Rinteessä on paljastuneena sekä arkeaisista graniittia että proterotsooista kvartsiittia, eli kyse on merkittävästä geologisesta rajapinnasta. Ilman tätä aika-aspektia paljastumat olivat kuitenkin, hmm, melko tavallisen näköisiä kiviä. Laskettelurinteeltä ajoimme tovin ja saavuimme Kalevan kiilleliuskeiden puolelle. Tieleikkauksessa oli näkyvissä ilmeisesti varsin tyypillistä kalevalaista hiekkaista kiilleliusketta, jossa esiintyi paikoin bouma-tyypistä ker-

Onneksi bussista löytyi kuitenkin vanha kuva samalta leikkaukselta, jossa poimutus oli näkyvissä. Dokumentoinnin tarkeys tuli siis esille.

Kalevan liuskeiden jälkeen palasimme takaisin kvartsiittijakson puolelle ja kävimme katsomassa Urkkavaaran alueella tavattavaa proterotsooiseksi tilityiksi tulkittua muodostumaa. Alueella oli lähiaikoina rakennettu tietä, joten pääsimme tarkastelemaan hyvinkin tuoreita pintoja. Ainakin minusta kivi näytti vanhalta moreenilta, tosin mukana olleita geofysikoilta kuulumme, että ko. moreenin muodostumisaikaan Suomi olisi sijainnut päivän-

tasaajalla. Onko kyseessä siis todiste lumipallomaasta? Näimme myöhemmin myös muita oletettuun jäätiköitymiseen liitettyjä kerrostumia, joista vaikuttavin oli vajokiviä (drop stones) sisältänyt silttikivi. Tässä vaiheessa saadun informaation oli annettava hautua hetki, ja muhımisen kannustimeksi otettiin yhdet neuvoa-antavat.

Lounasevästyksen jälkeen matka jatkui Paukkajanvaaralle, jossa kävimme katsomassa vanhaa uraani-kaivosaluetta Tauo Piiraisen ja Matti Tynin johdolla. Alue oli maisemoitu ja kasvoi vahvaa nuorta mäntyä, joten kovin paljon emme paikalla nähneet. Kuitenkin kuulimme sitäkin enemmän tarinoita ja muistoja sekä uraanimalmin etsimisen että kaivostöiminnan ajoilta.

Tässä vaiheessa kello oli juossut eteenpäin, ja loppupäivän kohteista oli hieman karsittava. Päätimme yhdessä käydä vielä kuitenkin katsomassa paikkaa, jossa oli näkyvissä aallon-

Proterotsooinen tiliitti Urkkavaaralla. Tässäkö todiste lumipallomaasta?

Vajokivi (drop stone) silttikivessä, Urkkavaara.

merkkejä kvartsiitissa. Tästä ei ollut sitten kovin pitkä matka takaisin Kolin huipulle, jossa nostettiin ekskursion juhlamalha. Sumu oli hävennyt, joten upea syksyinen kansallismaisema pääsi oikeuksiinsa.

Seuraavana aamuna suunnistimme Kolilta kohti Juukaa, jossa tutustuimme Kivikeskuksen näyttelyyn sekä Tulikiven kaivosalu-

eeseen ja tehtaaseen. Vierailu oli erittäin kattava, ja sen jälkeen jokaisella oli varmasti selkeä käsitys vuolukiviinien ja muiden tuotteiden matkasta kaivokselta olohuoneeseen. Myös kivikeskuksen näyttelyt kiinnostivat, erityisesti yläkerran mineraalinäyttely ja sen fluoresoivien näytteiden kokoelma. Vierailun kruunasi Kermansaven tehtaanmyymälän

Exkursion juhlamalha kohotettiin Ukko-Kolin huipulla. Kuvassa takana vasemmalta lukien Arto Luttinen, Veikko Hakkarainen, Matti Tyni, Elina Leppäniemi, Markku Rask, Maija Haavisto-Hyvärinen, Mia Kotilainen ja Jarmo Kohonen. Keskellä vasemmalta lukien Mari Tuusjärvi, Eero Rauhamäki, Satu Mertanen, Fredrik Björnberg, Tauno Piirainen, Aarno Kotilainen ja Outi Hyttinen. Edessä vasemmalta lukien Tuula Rauhamäki, Leena-Marja Kauranne, Anne Weltner ja Riitta Korhonen.

Patvinsuo on merkittävä suoluonnon suojele- ja tutkimusalue, jossa ekskursioporukka vietti iltapäivän erämaan rauhasta nauttien.

alennusmyynti, joka sai useammankin matkailaisen silmät kiilumaan ja kukkaron kevenemään.

Kylläisinä ja tyytyväisinä lähdimme Juukasta itärajaan kohti, sillä tarkoituksenamme oli vierailla vielä Patvinsuon kansallispuistossa kyseisen päivän aikana. Patvinsuo on merkittävä suoluonnon suojele- ja tutkimusalue, joka on tunnelmaltaan hyvin erämainen. Meitä hellittiin vierailumme aikana erinomaisella, kirpeällä syysilmalla sekä runsaalla karpalosaalilla. Kävelimme pitkospuita pitkin muutaman kilomerin mittaisen matkan lintutornille ja takaisin ja matkan aikana suoasiantuntijamme Riitta Korhonen kertoi meille soista ja erityisesti suokasveista. Perillä tornilla nautittiin kahvit ja konjakit sekä koettiin vahva yhteenkuuluvuuden hetki: tämä aika ja paikka kuu-

Riitta Korhonen esitteli erilaisia turvelaatuja. Kuvan turvenäytteessä maatuneisuus kasvaa turvekairan terää kohti mentäessä.

lui yksin meille. Paluumatkalla innostuimme kairaamaan suosta hoitoturvetta illan saunaa varten, mikä olikin hyvin hauskaa puuhaa se.

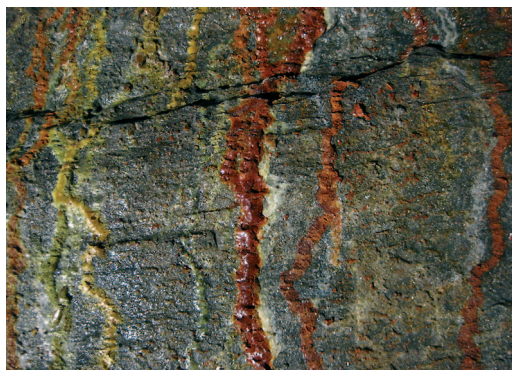
Seuraava yö vietettiin siis Outokummussa, ja viimeisen ekskursiopäivän aamuna kävimme tutustumassa Outokummun kaivos-museoon. Vierailu aloitettiin katsomalla vanhoista valokuvista koottu video, joka sai ainakin allekirjoittaneen hieman liikuttumaan: kaupungilla on vahva historia, jota leimaa tekemisen maku mutta myös traagisuus. Museon tärkein osuus on kuitenkin itse kaivostunneli, jossa on, jos ei aivan autenttinen, niin

kuitenkin hieno maanalainen tunnelma. Eri-tyisen vaikuttavan tunnelista tekevät kuparipitoisten vesien värjäämät seinämät. Vierailuun kuului myös tutustuminen perinteiseen museo-osuuteen sekä tietenkin pakollinen vierailu museokaupassa.

Kaivosmuseovierailun jälkeen oli aika lähteä paluumatkalle Helsinkiin, jossa ekskursi-
on loppu häämötti jo näköpiirissä. Sitä ennen ehdittiin kuitenkin vielä pitää hallituksen ko-

Ekskursioporukka hengähdystauolla Patvinsuon lintutornilla.

Kuparipitoisten vesien värjäämä seinämä Outokummun kaivoksen museotunnelissa.

kous välillä Mikkeli–Heinola, unelmoida lottovoitosta sekä metsästää spektroliittikiteitä Ahvenistolla. Ehkä näistäkin syistä johtuen kotiinpaluu tapahtui lopulta varsin myöhään.

Kiitos kaikille osallistuneilla hauska matkasta: turpeudeksi ja ensi kertaan!

125-vuotisjuhlallinen
22.10.2011

”Noin kymmenen henkeä kokoontui SGS:n perustavaan kokoukseen 22.10.1886. Kaikki-

Suomen Geologisen Seuran 125-vuotisjuhlia vietettiin 22.10.2011 Katajanokan Kasinolla. Kuvassa Seuran uusi kunniajäsen prof. Joakim Donner (vas.), Seuran puheenjohtaja prof. Aarno Kotilainen ja FT Mia Kotilainen.

en läsnäolleiden nimiä ei varmuudella tiedetä, mutta paikalla olivat ainakin professori F.J. Wiik sekä herrat K.A. Moberg ja J.J. Sederholm. Wilhelm Ramsay liittyi seuraan seuraavana vuonna.” - Kalevi Virkkala 1986 (Bull. Geol. Soc. Finland 58, 3–28)

Tästä päivästä tuli kuluneeksi tasan 125 vuotta lauantaina 22.10.2011, jolloin Seuramme kolmelle vuosisadalle sijoittuvaa historiaa juhlittiin asiaankuuluvan arvokkaasti Katajanokan Kasinolla Helsingissä. Paikalle oli saapunut kunnioitettava joukko, noin 100 henkeä, Seuran jäseniä, joista huomattava osa on toiminut Seurassa puheenjohtajana tai muussa toimessa. Paikalle saapui myös kiitettävä määrä muiden tieteellisten seurojen sekä muiden yhteistyötahojen edustajia.

Ilta sujui perinteisen pöytäjuhlan tahditamassa järjestyksessä, johon kuuluivat nykyisen puheenjohtajan Aarno Kotilaisen puhe ja juhlanavaus, alkuruoka, pääruoka ja musiikkiesitys. Tämän jälkeen siirryttiin tauolle, jonka jälkeen seurasi illan kohokohta eli prof. Joakim Donnerin kunniajäsenkirjan luovutus

sekä uuden kunniajäsenen juhlapuhe. Puheet jatkuivat jälkiruoan ja kahvin lomassa vapaan sanan muodossa aina virallisen pöytäosuuden loppuun. Tämän jälkeen ilta jatkui tanssin ja iloisen seurustelun merkeissä puoleenyöhön asti, jolloin juhlien jälkipuinti siirtyi sujuvasti lähistöllä sijaitsevaan anniskeluravintolaan.

En tiedä, millaisia visioita Wiikillä, Mobergilla ja Sederholmilla oli lasten kengissä olleen Seuran suhteen 1800-luvun loppupuolella, mutta veikkaan, että he eivät osanneet unelmoida siitä, millaisiin mittoihin Seura kasvaisi 125 vuoden aikana. Tuhatkunta jäsentä, aktiivinen kokous- ja muu toiminta sekä kahden julkaisun toimittaminen ovat merkki siitä, että nykyään Seuramme voi hyvin. Kiitos siitä kuuluu kaikille teille jäsenille, jotka muodostatte Seuramme rungon, ja erityisesti heille, jotka ottavat vastuun toiminnan järjestämisestä osallistumalla työhön hallituksessa ja muissa toiminnoissa. Tästä on hyvä suunnistaa kohti vuotta 2036, jolloin on todennäköisesti tiedossa vieläkin suuremmat juhlat!